

زیر هر یارب تو لیبک ماست

ماه رمضان، ماه شب‌های قدر است، شبی که برتر از هزار ماه است ولی از شدت منزلت پنهان است.

1- ماه رمضان، ماه شب‌های قدر است، شبی که برتر از هزار ماه است ولی از شدت منزلت پنهان است.

زمخشری صاحب تفسیر گرانسنگ کشاف در مورد پنهان بودن دقیق شب قدر نکته‌ای ظریف در میان آورده است. او در تفسیر سوره قدر می‌نویسد: «شاید یکی از انگیزه‌های پنهان داشتن چنین شبی آن است که اگر کسی می‌خواهد آن را بجوید، شب‌های بیشتری را زنده نگاه دارد و عبادت بیشتری انجام دهد و پاداش بیشتری هم بیابد» (تفسیر کشاف، ترجمه استاد مسعود انصاری، ج 4 ص 976).

سوره قدر بر نزول قرآن در این شب تاکید دارد «از آیه 185 سوره بقره نیز به روشنی معلوم می‌شود که این نزول در ماه مبارک رمضان بوده است: «شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن» و در آیه 1 سوره قدر نیز به صراحت آمده است که قرآن در شب قدر نازل شده است. (استاد کریم زمانی، ترجمه روشنگر قرآن کریم ص 1277)

ولی همان‌طور که در این تفسیر و ترجمه بیان شده است، گرچه شب قدر قطعاً در ماه رمضان است؛ اما در آیات قرآن به آن شب تصریح نمی‌شود که بیان زمخشری شاید یکی از دلایل آن باشد. به‌هرحال شب قدر در نظر اکثر علمای امامیه شب بیست و یکم و خصوصاً شب بیست و سوم است. دریافت این شب‌ها نیاز به آمادگی روحی بالا دارد که دعا و ذکر زمینه‌ساز این آمادگی، مواجهه ذره‌ای کوچک در مقابل بی‌نهایت است و در جماعت و جمع است که اثر آن دوصدچندان می‌شود.

2- در شب رقم خوردن تقدیر، مسجد مأمن و پناهگاه اهل دل و ذکر است. مسجد محل گرد آمدن سوتهدلان و جویندگان قدر و منزلت نزد دادر بی‌همتاست. در تفسیر عرفانی کشف الاسرار میبیدی آمده که خداوند در این شب در بهشت را باز می‌گذارد و ندا می‌دهد: «استغفارکنندگان کجایند؟ جوانمردان شب‌خیز که در آرزوی وصل ما بی‌خواب و بی‌آرام بوده‌اند و در راه عشق ما شربت بلا نوشیدند، کجایند؟! تا ما خستگی ایشان را مرهم نهیم» این نیاز همه انسان‌هاست که با خدای خود درد دل کنند.

خوشبختانه منابع دینی ما زبان حال این واگویی‌ها را به وفور در اختیار ما قرار داده‌اند. امامان معصوم ما خصوصاً امام سجاد(ع) متناسب با زمان‌های خاص، ادعیه عرفانی با معانی بسیار والا را برای ما آماده کرده‌اند که می‌توان آنها را در خلوت و جلوت به‌صورت انفرادی و جمعی قرائت کرد و حظ و بهره معنوی برد.

دعای جوشن کبیر، که دعای خاص شب‌های قدر است در مساجد قرائت می‌شود و زمزمه ملکوتی مومنان همنوا با امام سجاد(ع) تقدیر مومنان در این شب‌ها در جهت صلاح و خیر آنان رقم می‌خورد. ان‌شاءالله

3- بنا به اقتضای زمان در ماه رمضان، مدیریت فرهنگی شهر برنامه خاصی تدوین، طراحی و اجرا می‌کند. در جهت برگزاری باشکوه مراسم شب‌های احیا و قدر تمامی برنامه‌های جنبی در بوستان‌ها و مراکز فرهنگی به مسجد محور تبدیل شده است. از شهروندان عزیز ضمن التماس دعا، درخواست شده تا در مساجد محلات حضور یابند خلوت خود را به جمع همدل در مسجد تبدیل کنند و روی به سوی خالق بی‌نیاز آورند و دعا بخوانند.

ای اخی دست از دعا کردن مدار با اجابت یا رد اویت چه کار؟
دعا، نیاز فطری همه انسان‌هاست و خداوند هم استجاب آن را متعهد شده است که «ادعونی استجب لکم» یا به بیان مولوی:
این دعا تو امر کردی ز ابتدا ورنه خاکی را چه زهره این بُدی؟
چون دعایمان امر کردی‌ای عَجاب این دعای خویش را کن مُستجاب
هم زاول تو دهی میل دعا تو دهی آخر دعاها را جزادعای جوشن کبیر، دعای رحمت است و اشک ریختن. خداوند در این دعا درهای رحمت را می‌گشاید. خداوند اشک عاشقان اهل راز و نیاز را سرمایه مومن نامیده که به خداوند می‌فروشند.

چون بگریانم، بجوشد رحمتم آن فروشنده بنوشد نعمتم رحمتم موقوف آن خوش گریه هاست چو گریست از بحر رحمت موج خاست

4- لیالی قدر برای ما شیعیان مصادف با واقعه جانسوزی است که تأثیری عمیق و ماندگار در تاریخ اسلام گذاشت، و ای بسا مسیر تاریخ تشیع بر اثر هم‌پیمانی زر و زور و تزویر و البته بیشتر ناآگاهی و بی‌بصیرتی از مسیر حقیقی آن‌که بر بنیادهای عدالت در جامعه شکل گرفته بود به انحراف کشیده شد. این واقعه شهادت امام علی(ع) بود.

شهادت مولی الموحدين علی ابن ابیطالب(ع) را به شما عزیزان تسلیم می‌گوییم. اگر بخواهیم در باب علی ابن ابیطالب(ع) و سابقه و سبقت او در اسلام و نظر پیامبر در شأن و مرتبت آن یقین کامل مطلب بنویسیم باید الغدير و الحياه و صوت العداله الانسانيه و هزاران کتاب دیگر را تکرار کنیم. اگر در مورد دعا به اشعار عرفانی جلال الدین محمد بلخی مولوی استناد کردیم، نگاه این شاعر عارف به سرسلسله عارفان نیز لطف و لطافت و معنای عمیق و عارفانه و عاشقانه به آن مقتدای همه عارفان واصل دارد. او که سرود:

از علی آموز اخلاص عمل شیر حق را دان مطهر از دغل
مولا علی ابن ابیطالب(ع) آن صدیق صادق در حدیثی می‌فرماید: «لو كشف العظا ما ازددت یقینا¬ اگر پرده‌های عالم امکان دریده شود بر یقین من افزوده نمی‌شود که در بیان مولوی جلوه هنری یافته است:

ای علی که جمله عقل و دیده‌ای شمه‌ای واگو از آنچه دیده‌ای
چشم تو ادراک غیب آموخته چشم‌های حاضران بر دوخته
تیغ حلمت جان ما را چاک کرد آب علمت خاک ما را پاک کرد
راز بگشای علی مرتضی ای پس از سوءالقضا، حُسنُ القضا
در داستانی که مولوی در باب مبارزه حضرت امیر(ع) با پهلوان عرب سروده می‌فرماید:

در غزا بر پهلوانی دست یافت زود شمشیری برآورد و شتافت
او خدو انداخت بر روی علی افتخار هر نبی و هر ولی
او خدو انداخت بر رویی که ماه سجده آرد پیش او در سجده‌گاه
این حسن القضا و آن رویی که ماه در سجده‌گاه بر او سجده می‌آورد در شب نوزدهم رمضان در محراب خونین شد آن ولی به بیان
مولوی افتخار هر نبی از کالبد زمینی رست و به دیدار معبود شتافت و رستگار شد.
«فزت و رب الکعبه¬

همشهری آنلاین- سید محمدهادی ایازی*